

تئوری‌های روابط بین‌الملل و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

دکتر حسین حسینی

انتشارات مانی

پائیز ۹۵

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۴-۰۸۹-۰

شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۶-۸۴۶

عنوان و نام پدیدآور: تئوریهای روابط بین الملل و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران / حسین حسینی

مشخصات نشر: اصفهان، انتشارات مانی ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص

یادداشت: کتابنامه

موضوع: ایران - روابط خارجی ۱۳۵۸

موضوع: روابط بین الملل

موضوع: International relations

موضوع: Iran - Foreign relations - 1979

موضوع: ایران - تاریخ - جمهوری اسلامی ۱۳۵۸

موضوع: Iran - History - Islamic Republic, 1979

موضوع: ایران - سیاست - حکومت ۱۳۵۸

موضوع: Iran - Politics and government 1979

رده بندی دیوی: ۳۲۷۱۵۵

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۵ ت ۵ ج / ۱۶۵۰ DER

سرشناسه: حسینی، حسین ۱۳۶۳ نیر

وضعیت فهرست نویسی: فیا

اصفهان. ۰۳۱-۳۶۶۲۸۵۹۰

maniipub@yahoo.com

انتشارات
مانی

نام کتاب: تئوریهای روابط بین الملل و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

نویسنده: دکتر حسین حسینی

نوبت چاپ: اول. ۱۳۹۵

ناشر: انتشارات مانی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: آسمان چاپ: سوره صحافی: سپاهان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۴-۰۸۹-۰

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار.....
۱۷	فصل اول: کلیات مفاهیم و چارچوب تحقیق.....
۱۹	۱. طرح مسأله.....
۲۲	۲. مفاهیم.....
۲۲	۱-۲. تنوری یا نظریه.....
۲۳	۲-۲. تنوری‌های روابط بین الملل.....
۲۴	۳-۲. سیاست خارجی.....
۲۴	۱-۳-۲. اهداف ملی.....
۲۵	۲-۳-۲. اهداف مافوق ملی.....
۲۶	۳. مفروض، سوال اصلی و فرضیه.....
۲۶	۱-۳. سؤال اصلی.....
۲۶	۲-۳. مفروض.....
۲۶	۳-۳. فرضیه.....
۲۷	۴. سوابق پژوهش.....
۳۴	۵. علل انتخاب موضوع.....
۳۵	۶. هدف پژوهش.....
۳۵	۷. روش و سازماندهی پژوهش.....

فصل دوم: سیاست خارجی در قالب تئوری‌های روابط بین‌الملل ۳۹

۱-۲. تئوری‌های اثباتی	۴۲
۱-۱-۲. رئالیسم (واقع‌گرایی)	۴۲
۲-۱-۲. ایده آلیسم (آرمان‌گرایی)	۴۶
۳-۱-۲. مارکسیسم	۴۸
۲-۲. تئوری‌های فرا اثباتی	۵۱
۲-۲. تئوری انتقادی بین‌المللی	۵۱
۲-۲-۲. پس‌مدرن‌م	۵۳
۳-۲-۲. فمینیسم	۵۹
۳-۲. تئوری‌های میانه	۶۲
۱-۳-۲. سازه‌انگاری	۶۲
۲-۳-۲. مکتب انگلیسی	۶۶
۱-۲-۳-۲. از آنارشی تا نظم	۶۷
۲-۲-۳-۲. نهادهای بین‌المللی و همکاری	۶۸
۳-۲-۳-۲. تحول در نظام بین‌الملل	۶۹
جمع‌بندی فصل	۷۲
منابع فصل	۷۵

فصل سوم: اهداف و منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ۷۹

۱-۳. مفهوم منافع ملی	۸۲
۲-۳. متغیرهای مؤثر بر پیگیری و تأمین منافع ملی در سیاست خارجی	۸۳
۱-۲-۳. متغیر بودن منافع ملی کشور	۸۳
۲-۲-۳. توجه به جنبه «ملی» منافع ملی	۸۴
۳-۲-۳. نقش و جایگاه نخبگان در تصمیم‌گیری سیاست خارجی	۸۴
۴-۲-۳. تعیین اهداف ملی در چارچوب منافع ملی	۸۵
۳-۳. محورهای اساسی در تدوین اهداف سیاست خارجی	۸۵

۱-۳-۳	وجود انسجام درونی بین اهداف تعیین شده	۸۵
۲-۳-۳	ضرورت تناسب بین اهداف داخلی و خارجی نظام	۸۵
۳-۳-۳	ضرورت تناسب میان اهداف سیاست خارجی با خواست‌ها و نیازهای داخلی	۸۶
۴-۳-۳	ظرفیت‌پذیری ائتلاف یا حداقل همکاری با دیگر کشورها	۸۶
۵-۳-۳	در نظر گرفتن رابطه اهداف و وسایل یا اهداف و قابلیت‌ها و امکانات	۸۷
۴-۳	اهداف و منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۸۸
۱-۴-۳	اهداف ملی	۸۹
۱-۴-۳	تجسیم و توسعه قدرت ملی	۸۹
۲-۱-۴-۳	حفظ استقلال کشور	۹۰
۳-۱-۴-۳	تأمین امنیت	۹۱
۴-۱-۴-۳	ارتقای جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی نظام	۹۱
۲-۴-۳	اهداف فراملی	۹۲
۱-۲-۴-۳	جهانی‌سازی اسلام	۹۲
۲-۲-۴-۳	بسط و گسترش ارزش‌های الهی و انسانی	۹۳
۳-۲-۴-۳	مبارزه با قدرت‌های سلطه‌گر و حمایت از متضعان	۹۳
۴-۲-۴-۳	تشکیل امت واحده‌ی اسلامی	۹۴
	جمع‌بندی فصل	۹۵
	منابع فصل	۹۷
	فصل چهارم: اصول و مبانی نظری سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قانون اساسی	۱۰۱
۱-۴	مبانی نظری سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۱۰۴
۲-۴	اصول و مبانی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قانون اساسی	۱۰۶
۱-۲-۴	روابط حسنه و صلح‌آمیز با دول غیر محارب	۱۰۶
۲-۲-۴	حمایت‌های انسانی در سطح بین‌الملل با رعایت اصل عدم مداخله در امور داخلی ملت‌های دیگر	۱۰۷
۳-۳-۴	حفظ استقلال و تمامیت ارضی کشور و عدم تعهد در برابر قدرت‌های سلطه	۱۰۹
۴-۴-۴	ظلم‌ستیزی، عدالت‌خواهی و استکبارستیزی	۱۱۱

- ۴-۴-۵. تعهد به قراردادهای و قوانین بین‌المللی ۱۱۱
- ۴-۴-۶. اصل نه شرقی - نه غربی، جمهوری اسلامی ۱۱۲
- جمع بندی فصل ۱۱۵
- منابع فصل ۱۱۷
- فصل پنجم: سیاست خارجی دولت‌های جمهوری اسلامی ایران ۱۱۹
- ۵-۱-۱. سیاست خارجی دولت موقت ۱۲۲
- ۵-۱-۱-۱. سیاست نه شرقی، نه غربی ۱۲۴
- ۵-۱-۲. دولت موقت و نظام جهانی ۱۲۷
- ۵-۱-۳. مشکلات - راه‌های پیش روی سیاست خارجی دولت موقت ۱۳۰
- ۵-۱-۳-۱. مشکلات و پیش‌بینی ساختاری ۱۳۰
- ۵-۱-۳-۱-۱. قواعد نظام بین‌الملل و «حذورات آن» ۱۳۱
- ۵-۱-۳-۲. منطق ژئوپولیتیک و الزامات ۱۳۲
- ۵-۱-۳-۳. فشارهای بین‌المللی در خصوص حقوق بشر ۱۳۳
- ۵-۱-۳-۴. مسائل و اوضاع نابسامان اقتصاد - کشور ۱۳۴
- ۵-۱-۳-۲. مشکلات و چالش‌های داخلی ۱۳۵
- ۵-۱-۳-۱-۲. دچار شدن سیاست خارجی دولت موقت به تضاد ۱۳۵
- ۵-۱-۳-۲-۲. تصفیه کادر دیپلماتیک ۱۳۶
- ۵-۱-۳-۲-۳. اختلافات درونی وزارت امور خارجه ۱۳۷
- ۵-۱-۳-۴. تعدد مراکز تصمیم‌گیری ۱۳۹
- ۵-۲-۱. سیاست خارجی دولت بنی‌صدر ۱۴۱
- ۵-۲-۱. قطع رابطه با آمریکا ۱۴۳
- ۵-۲-۲. ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی ۱۴۶
- ۵-۳-۱. سیاست خارجی دولت شهید رجایی ۱۴۸
- ۵-۳-۱-۱. سفر به سازمان ملل متحد و سخنرانی در جلسه شورای امنیت ۱۴۸
- ۵-۳-۲. برقراری رابطه با کشورها و سازمان‌های بین‌المللی بر اساس مواضع آن‌ها در

۱۵۱	۳-۳-۵. واکنش به تلاش‌های بین‌المللی برای آتش‌بس و مذاکرات صلح
۱۵۴	۴-۵. سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از سال ۶۸-۱۳۶۰
۱۵۴	۱-۴-۵. دوره ابهام و آشفتگی (۱۳۵۹ - ۱۳۶۱)
۱۵۴	۲-۴-۵. دوره اصول‌گرایی
۱۵۸	۳-۴-۵. دوره تعدیل مواضع
۱۶۳	۵-۵. سیاست خارجی دولت سازندگی (۷۶-۱۳۶۸)
۱۶۳	۱. اولویت فدرت و امنیت اقتصادی
۱۶۵	۲. نشر ردایی و همزیستی مسالمت‌آمیز
۱۶۷	۱-۵-۵. اولویت سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی
۱۶۷	۱-۱-۵-۵. توازن ساز و ر. ثوب
۱۶۸	۲-۱-۵-۵. توازن ساز و د. شمال
۱۶۹	۲-۵-۵. اهداف سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی
۱۶۹	۱-۲-۵-۵. صدور انقلاب
۱۷۰	۲-۲-۵-۵. پشتیبانی از نهضت‌ها و جنبش‌های اسلامی
۱۷۰	۳-۲-۵-۵. حفظ تمامیت ارضی و حاکمیت ملی
۱۷۳	۶-۵. سیاست خارجی دولت اصلاحات (۸۴-۱۳۷۶)
۱۷۳	۱. اصل عزت، حکمت و مصلحت
۱۷۳	۲. تنش‌زدایی
۱۷۴	۳. گفتگوی تمدن‌ها
۱۷۵	۱-۶-۵. دستاوردهای سیاست خارجی جمهوری اسلامی در دوره توسعه‌گرایی سیاست‌محور
۱۷۷	۷-۵. سیاست خارجی دولت نهم و دهم (۹۲-۱۳۸۴)
۱۷۷	۱. دولت-ملت جمهوری اسلامی ایران
۱۷۷	۱-۱. ماهیت دولت
۱۷۷	۲-۱. هویت و نقش ملی
۱۷۸	۳-۱. منافع و اهداف ملی
۱۷۹	۲. انقلاب اسلامی ایران

۳. نظم و نظام بین‌الملل ۱۷۹
- ۵-۷-۱. رویکردها و تحولات سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در دولت عدالت‌محور ۱۸۰
- ۵-۷-۱-۱. تأکید بر احیاء نقش عدالت و معنویت در تحولات جهان ۱۸۰
- ۵-۷-۱-۲. توجه خاص به متوازن ساختن حق و تکلیف در عرصه سیاست بین‌الملل ۱۸۱
- ۵-۷-۱-۳. تأکید بر پیشرفت همه‌جانبه کشور در سیاست خارجی ۱۸۱
- ۵-۷-۱-۴. اتخاذ سیاست خارجی تهاجمی ۱۸۲
- ۵-۷-۱-۵. توجه و تأکید بیشتر بر نقش مردم و نهادهای مدنی (دیپلماسی مردم‌محور) ۱۸۳
- ۵-۷-۱-۶. جهت‌گیری سیاست خارجی نسبت به سازمان ملل ۱۸۳
- ۵-۷-۱-۷. سیاست خارجی نگاه به شرق و احیای جهت‌گیری سیاست خارجی جنوب جنوب ۱۸۵
- ۵-۷-۱-۸. تأکید بر اولویت کیفیت روابط و کمیت روابط و مناسبات ۱۸۶
- ۵-۷-۱-۹. اصل مهرورزی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ۱۸۶
- ۵-۷-۱-۱۰. به چالش کشیدن هنجارهای جرم‌گونه نظام بین‌الملل ۱۸۷
- ۵-۸. سیاست خارجی دولت یازدهم (۹۴-۱۳۹۲) ۱۸۸
۱. دولت-ملت جمهوری اسلامی ایران ۱۸۸
- ۱-۱. ماهیت دولت ۱۸۸
- ۱-۲. هویت و نقش ملی ۱۸۹
- ۱-۳. منافع و اهداف ملی ۱۹۰
۲. انقلاب اسلامی ایران ۱۹۱
۳. نظم و نظام بین‌الملل ۱۹۱
- ۵-۸-۱. عناصر گفتمان اعتدال‌گرایی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران ۱۹۲
- ۵-۸-۱-۱. آرمان‌گرایی ۱۹۳
- ۵-۸-۱-۲. واقع‌بینی ۱۹۳
- ۵-۸-۱-۳. عقل‌گرایی متوازن ۱۹۴
- ۵-۸-۱-۴. تکلیف‌گرایی معطوف به نتیجه (نتیجه‌گرایی مبتنی بر ادای تکلیف) ۱۹۴

۱۹۶	۵-۸-۱-۶. امنیت طلبی مثبت
۱۹۷	۵-۸-۱-۷. منزلت طلبی
۱۹۸	۵-۸-۱-۸. صلح طلبی مثبت
۱۹۸	۵-۸-۱-۹. عدالت گرایی
۱۹۹	۵-۸-۱-۱۰. تحول گرایی بین المللی
۱۹۹	۵-۸-۱-۱۱. کمال گرایی
۲۰۰	۵-۸-۱-۱۲. توسعه گرایی متوازن
۲۰۱	۵-۸-۱-۱۳. چندجانبه گرایی متوازن
۲۰۲	جمع بندی فصل
۲۰۳	منابع فصل
۲۱۳	فصل ششم: مبانی عملی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۲۱۶	۶-۱. دوره‌ی واقع گرایی حفظ محور (۶-۱۳۵۱)
۲۱۹	۶-۲. دوره‌ی آرمان گرایی بسط محور (۶۸-۳۰-۳۱)
۲۲۱	۶-۳. دوره‌ی توسعه گرایی اقتصاد محور (۶-۱۳۶۸)
۲۲۵	۶-۴. دوره‌ی توسعه گرایی سیاست محور (۶-۸۴-۳۷۶)
۲۳۱	۶-۵. دوره‌ی آرمان گرایی اصول محور (۹۲-۱۳۸۴)
۲۳۴	۶-۶. دوره آرمان گرایی واقع بین (یا آرمان خواهی واقع بینانه)
۲۳۶	۶-۶-۱. ایدئولوژیک گرایی اعتدالی
۲۳۶	۶-۶-۲. تعامل گرایی منفعت محور (تعامل سازنده)
۲۳۸	۶-۶-۳. عدالت گرایی واقع گرا
۲۴۱	جمع بندی فصل
۲۴۳	منابع فصل
۲۴۵	فصل هفتم: تئوری‌های روابط بین الملل و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۲۴۸	۷-۱. ایده آلیسم در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۲۵۰	۷-۲. رئالیسم در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

۳-۷. سازه‌انگاری در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۲۵۳
۴-۷. گفتمان اعتدال‌گرایی دولت یازدهم، تلفیقی از آرمان‌گرایی و واقع‌گرایی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	۲۵۷
جمع‌بندی فصل	۲۵۹
منابع فصل	۲۶۱
فصل ۵-نهم: سخن پایانی	۲۶۳

پیشگفتار

یکی از موضوعات و مباحث مهم در مطالعه‌ی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران انتخاب رهیافت و رویکرد نظری^۱ مناسب جهت تحلیل و تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. بطور کلی نظریات مرتبط با سیاست خارجی را می‌توان در دو دسته عام، مورد مطالعه قرار داد:

دسته اول، نظریه‌های تحلیل سیاست خارجی^۲ است که این نظریات مشخصاً برای تحلیل و تبیین سیاست خارجی کشورها ارائه شده‌اند که معمولاً آن‌ها را «نظریه‌های تصمیم‌گیری»^۳ یا «سیاست‌گذاری»^۴ می‌نامند. الگوهای مختلفی در چارچوب نظریه‌های تصمیم‌گیری ارائه شده است که مهم‌ترین آن‌ها عبارتند از: بازیگر خردمند^۵، سیاست دیوانسالاری^۶، تصمیم‌گیری گروه کوچک^۷، تئوری نخبگان^۸ و تکثرگرایی^۹.

1. Theoretical perspective.
2. Foreign policy analysis.
3. Decision making theories.
4. policy making theories.
5. the rational actor model.
6. bureaucratic politics.
7. small group decision making.
8. elite theory.
9. pluralism.

دسته دوم، نظریه‌های روابط بین‌الملل هستند؛ این نظریات جهت تبیین یا تفسیر روابط بین‌الملل ارائه شده‌اند. بنابراین در مورد امکان بکارگیری این نظریات جهت تجزیه و تحلیل سیاست خارجی اختلاف نظر وجود دارد. نظریه پردازانی چون «کنت والتز»^۱ دو حوزه‌ی روابط بین‌الملل و سیاست خارجی را مستقل و مجزا می‌پندارند. به نظر این نظریه‌پردازان نمی‌توان از نظریه‌های روابط بین‌الملل جهت پردازش نظریه‌ی سیاست خارجی و تبیین آن سود برد. در مقابل، گروه دیگری از اندیشمندان بر این باورند که این دو حوزه مکمل یکدیگرند، بطوری که هر یک از آنها به تبیین نظری قلمرو و حوزه‌های موضوعی می‌پردازند که از دستور کار دیگری خارج است و به سرانجام دیدگاه سومی وجود دارد که استدلال می‌کند بین نظریه‌های سیاست بین‌الملل (یا روابط بین‌الملل) از یک سو و سیاست خارجی از دیگر سو، اختلاف ناخوش‌ای وجود ندارد و بین این دو حوزه، نوعی تعامل وجود دارد. بنابراین، می‌توان از نظریات این روابط بین‌الملل و سیاست بین‌الملل، اصول کلی و راهنمای پردازش نظریه و تحلیل سیاست خارجی را استنتاج نمود. به عبارت دیگر، نظریه‌های روابط و سیاست بین‌الملل، در صورت جرح و تعدیل، نقطه آغاز و منبعی مناسب جهت نظریه‌پردازی و تعدیل سیاست خارجی بشمار می‌روند.

هدف از پژوهش حاضر، در واقع طرفداری از دیدگاه سوم است. این معنا که در پژوهش حاضر این فرضیه را به اثبات خواهیم رساند که سیاست خارجی در مقام مهمترین نمود رفتار بین‌المللی، همواره عرصه‌ی تعامل میان نظریه و عمل بوده است. بدین معنا که نظریه‌ها با تبدیل دغدغه‌های عالم سیاستگذاری به گفتمانی مسلط و دستور العمل سازی از آن‌ها، به تمهید شرایط مطلوب برای تحقق آن‌ها در عرصه‌ی عمل، می‌پردازند. به دیگر سخن، در این پژوهش هدف آن است تا نشان دهیم که هر یک از تئوری‌های روابط بین‌الملل درباره‌ی چگونگی

دستیابی به اهداف تعیین شده در سیاست خارجی، راهکارهایی را ارائه کرده‌اند و دولت‌های روی کار آمده پس از انقلاب اسلامی در ایران، با بهره‌گیری از آموزه‌ها و الگوهای فکری این تئوری‌ها در عرصه عمل، به تمهید شرایط مطلوب برای تحقق اهداف سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران اقدام نموده‌اند.

از سوی دیگر، سیاست خارجی یک کشور، در دو بعد حکومتی و دولتی قابل تبیین است. بدین معنا که، گاهی هدف ما از بحث سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، «کشف یکسری اصول ثابت رفتاری در سطح روابط بین‌الملل برای حکومت جمهوری اسلامی ایران به صورت کلی است»؛ و گاهی هم هدف ما از بحث سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، «کشف اصول رفتاری دولت‌های حاکم بر حکومت جمهوری اسلامی است». از اینرو، پژوهش حاضر در راستای تحلیل و تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، هر دو حوزه‌ی نظری و عملی را مورد توجه قرار می‌دهد. در حوزه نظری، اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در رابطه با سیاست خارجی را مورد بررسی قرار خواهیم داد؛ چرا که برخی از اصول قانون اساسی، خطوط کلی سیاست خارجی نظام جمهوری اسلامی را ترسیم کرده است. در حوزه عملی نیز به بررسی و مطالعه‌ی سیاست‌ها و روش‌هایی پرداخته می‌شود که از سوی دولت‌های حاکم بر نظام جمهوری اسلامی برای دستیابی به اهداف سیاست خارجی اتخاذ و اعمال شده است. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که دولت‌های جمهوری اسلامی در عرصه عمل، با بهره‌گیری از آموزه‌ها و الگوهای فکری «ایده‌آلیسم، رئالیسم و سازه‌انگاری»، به تمهید شرایط مطلوب برای تحقق اهداف سیاست خارجی جمهوری اسلامی اقدام نموده‌اند. بنابراین، بهره‌گیری و اتخاذ رویکردهای ارائه شده در سایر تئوری‌های روابط بین‌الملل همانند مارکسیسم، تئوری انتقادی، پست مدرنیسم، فمینیسم و مکتب انگلیسی، در تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران توفیق چندانی نخواهند داشت. چرا که بخشی‌نگری آن‌ها و تأکیدشان بر مسائل خاص (مانند

دانش و قدرت در نظریات انتقادی، جنسیت در فمینیسم، بنیان دانش در پست مدرنیسم و ...) منجر به آن می‌گردد که این نظریات توانایی ارائه یک نظریه‌ی سیاست خارجی مطلوب را نداشته باشند. به دیگر سخن، بهره‌گیری از این تئوری‌ها به تمهید شرایط مطلوب برای تحقق اهداف سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران منجر نخواهد شد.

از ابتدای ورودم به عرصه دانشگاهی و در مواجهه با عنوان درسی «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» در مقطع کارشناسی، دغدغه‌ی ذهنی یافتن تا در زمینه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران پژوهشی را با ویژگی‌هایی همچون به روز بودن با تحولات سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و نوع گفتمان‌های حاکم بر آن و ... به انجام برسانم که راهنمایی‌ها و مشوق‌های اساتید بزرگوارم در مقطع کارشناسی ارشد جناب آقایان دکتر فرشید جعفری و «دکتر مالک ذوالقدر» به ارائه پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از منظر تئوری‌های روابط بین‌الملل»، منجر شد؛ تا اینکه پس از قبولی در مقطع دکترا در سال ۱۳۹۲، تصمیم بر آن شد تا نتایج مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته در مقطع کارشناسی ارشد با جدیت بیشتری دنبال شود تا اینکه پس از دو سال مطالعه در این زمینه، اکنون کتاب حاضر قابل ارائه به دانشجویان رشته علوم سیاسی در مقطع کارشناسی بعنوان منبعی از منابع درسی «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران» است. به دیگر سخن، کمال مطلوب آن است که نویسنده در برابر اساتیدی که در این راستا قلم فرسایی نموده‌اند سر تعظیم فرود آورده و با کسب اجازه معنوی از این اساتید، پژوهش آنان را منبع اصلی و کار علمی خود را بعنوان منبع فرعی قلمداد نماید. بی تردید این کتاب کاستی‌ها و کمبودهایی دارد که از اساتید و دوستان فرهیخته تقاضا می‌شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، زمینه رفع این کاستی‌ها و کمبودها را فراهم نمایند.